

Paulina Kozina, Rafał Łopucki

NOWE STANOWISKO MODLISZKI ZWYCZAJNEJ *MANTIS RELIGIOSA* (MANTODEA: MANTIDAE) NA POLESIU LUBELSKIM

New locality of the European Mantis *Mantis religiosa* (Mantodea: Mantidae) in the Polesie Lubelskie

Modliszka zwyczajna jest jedynym przedstawicielem *Mantidae* w Polsce. Z powodu rzadkiego występowania, głównie w południowo-wschodniej części kraju (Kotlina Sandomierska), modliszka uzyskała status gatunku zagrożonego wyginięciem: EN (Liana 2004). Współczesne dane sugerują jednak, że zasięg jej występowania rozszerza się (Bonk i Kajzer 2009, Królik 2010, Bonk et al. 2011, Kozina 2015). Modliszka jest owadem preferującym suche polany i murawy, często w sąsiedztwie lasów. Siedliska takie są narażone na zanikanie w wyniku sukcesji i dla ich utrzymania należy przeprowadzać zabiegi ochronne, np. karczowanie krzewów i drzew. Zarastanie eliminuje pewne stanowiska, natomiast inne regularnie pojawiają się na mapie kraju (synteza stanowisk od wieku XVIII do roku 2007 - Liana 2007 oraz późniejsze: Bonk i Kajzer 2009, Królik 2010, Bonk et al. 2011, Kozina 2015).

13 września 2014 r. zaobserwowano 3 osobniki modliszki (2 samce i 1 samicę, w tym jedną kopulującą parę, leg. det. R. Łopucki, fot. 1) na terenie obszaru Natura 2000 Wrzosowisko w Nowym Orzechowie (Polesie Lubelskie). Modliszki występowały na wrzosowisku (na wrzosie zwyczajnym *Calluna vulgaris*), które nie jest gospodarczo wykorzystywane od dłuższego czasu (fot. 2). Stanowisko (UTM FC40; 51°27'37"N 23°01'36"E) znajduje się około 9 km na północny zachód od stanowiska w Załuczu Starym, które zostało pozytywnie zweryfikowane przez Lianę (2007). W niewielkiej odległości znajdują się także stanowiska w Urszulinie i Bogdance (ok. 15 km), jednak pozostałe liczne stanowiska historyczne nie zostały potwierdzone (Liana 2007). W swej pracy Liana przypuszcza, że teren Polesia Lubelskiego jest przykładem zawleczenia tego owada i powinien być przyjmowany

Fot. 1. Kopulujące modliszki *Mantis religiosa* (fot. R. Łopucki).

Photo 1. Mating European Mantises *Mantis religiosa* (photo by R. Łopucki).

Fot. 2. Miejsce występowania modliszki, obszar Natura 2000 Wrzosowisko w Orzechowie (fot. R. Łopucki).

Photo 2. Natura 2000 site "Wrzosowisko w Orzechowie" - the habitat of European Mantis (photo by R. Łopucki).

z rezerwą. Obecne dane pozwalają domniemywać, że zasięg modliszki przesuwa się w kierunku północnym i nowe stanowiska na Polesiu są elementem tego zjawiska. Niezbędny jest dalszy monitoring na tym terenie w celu potwierdzenia lub wykluczenia powyższego sprostowania.

LITERATURA

- BONK M., KAJZER J. 2009. Wzrost liczby stanowisk modliszki zwyczajnej *Mantis religiosa* L. na Wyżynie Małopolskiej. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 65: 189-194.
- BONK M., KAJZER J., SZAFRAŃSKI A. 2011. Kolejne stwierdzenia modliszki zwyczajnej *Mantis religiosa* L. w Krainie Gór Świętokrzyskich i na Mazowszu. *Kulon* 16: 129-133.
- KOZINA P. 2015. Nowe stanowisko *Mantis religiosa* (L.) (Mantodea: Mantidae) na terenie rezerwatu Wzgórza Sobkowskie (Wyżyna Małopolska, Pogórze Szydłowskie). *Wiad. Entomol.* 34: 67.
- KRÓLIK R. 2010. *Mantis religiosa* (Linnaeus, 1758) (Mantodea) w Polsce. *Acta ent. siles.* 18: 5-7.
- LIANA A. 2004. *Mantis religiosa* (Linnaeus, 1758), Modliszka zwyczajna. In: GŁOWACIŃSKI Z., NOWACKI J. (Ed.). *Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce*. Wyd. IOP PAN, Kraków: 115-120.
- LIANA A. 2007. Distribution of *Mantis religiosa* (L.) and its changes in Poland. *Fragm. Faun.* 50: 91-125.

Summary

Present note contains information about a new locality of the European Mantis (*Mantis religiosa*): Nowy Orzechów, Polesie Lubelskie, south-west Poland (UTM FC40; 51°27'37"N 23°01'36"E).

Adresy autorów:

Paulina Kozina

Uniwersytet Gdański, Wydział Biologii

Katedra Zoologii Bezkręgowców i Parazytologii

ul. Wita Stwosza 59, 80-308 Gdańsk

e-mail: paulina.kozina@biol.ug.edu.pl

Rafał Łopucki

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Wydział Biotechnologii i Nauk o Środowisku

Interdyscyplinarne Centrum Badań Naukowych

ul. Konstantynów 1J, 20-708 Lublin

e-mail: lopucki@kul.pl

Małgorzata Goc, Grzegorz Jędro

ŁĘG ŁABĘDZIA KRZYKLIWEGO *CYGNUS CYGNUS* W SŁOWIŃSKIM PARKU NARODOWYM

Whooper Swan *Cygnus cygnus* breeding in the Słowiński National Park

Obszar Pomorza Środkowego, na którym położony jest Słowiński Park Narodowy, charakteryzuje się największą liczebnością par lęgowych łabędzi krzykliwych w całym regionie Pomorza. Od czasu stwierdzenia pierwszego lęgu tego gatunku w tym regionie w 1991 roku, notowany jest stały wzrost liczebności i rozszerzanie areału lęgowego (Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Sikora i Wieloch 2007). Obecnie liczebność populacji lęgowej na Pomorzu wynosi 20-25 par, a w całej Polsce jest oceniana na 99-112 par (Sikora et al. 2013, Neubauer 2015, Sikora i Wieloch 2015). Łabędź krzykliwy gniazduje przede wszystkim w północnej Europie (Islandia, Skandynawia i północna Rosja). Rzadziej lęgi odbywa w Europie Środkowej (Hagemeyer i Blair 1997).

W 2015 roku stwierdzono pierwszy lęg łabędzi krzykliwych w Słowińskim Parku Narodowym. Parę z 5 pisklętami obserwowano w dniach 20 i 28 maja. Po tym czasie ptaków dorosłych ani młodych już nie widywano, co mogło być spowodowane zarośnięciem obszaru wysokim szuwarem. Ptaki przebywały na zmeliorowanych, śródleśnych łąkach o powierzchni około 22 ha, w pobliżu Smołdzina. Łąki te porośnięte są roślinnością szuwarową torfowisk niskich, łąk okresowo wilgotnych i muraw napiaskowych. W okresie wiosennym zalane są